

DET DANSKE
SPROG- OG
LITTERATURSELSKAB

PRESSEMEDDELELSE • den 14. juni 2022

Den Danske Ordbog opdateres - vive le Tour!

Fredag den 17. juni opdateres Den Danske Ordbog - redaktionen ønsker rytterne diamanter i benene

Etapegevinst. Grimpeur. Pointspurt. Tre ord fra den aktuelle opdatering. Det er næppe undgået nogens opmærksomhed at Danmark om kort tid står i cyklingsens tegn når den 109. udgave af verdens største cykelløb, Tour de France, sendes af sted med København som *startby* for “Le Grand Départ” og i løbet af tre dage tilbagelægger 394 kilometer inden ankomsten til den sidste danske *målby*, Sønderborg.

Det markerer Den Danske Ordbog ved at tilføje en portion cykelord (fx *bjergspurt*, *fremvind*, *lirens* og *spurttopgør*) og kippe med flaget til de mange *topryttere*.

Men opdateringen rummer også andet end cykelord. I alt tilføjes der 472 opslagsord (fx *førsteverdensproblem*, *hjerteløber* og *landsmoder*) til ordbogen. Desuden tilføjes 21 faste udtryk (fx *asfaltere mens man kører* og *perfekt storm*) og 26 betydninger til eksisterende ord (fx *konto* ‘på onlinetjeneste’ og *omfavne* ‘byde velkommen’).

Udover nye ord, betydninger og udtryk revideres mange af de eksisterende. Det er nødvendigt fordi sproget hele tiden udvikler sig, og fordi vores holdninger til det ændres. Eksempelvis blev begrebet ‘hæftestraf’ officielt afskaffet i Danmark i 2001, og derfor skal det naturligvis fremgå af ordbogens beskrivelser af *hæfte* og *hæftestraf* - og derudover også andre steder i ordbogen hvor *hæfte* og *hæftestraf* optræder i eksempler og forklaringer (fx i *arrest*, *forvandlingsstraf* og *promillegrænse*).

“Den slags opdateringer er en løbende del af redaktionens arbejde hvis ordbogen skal afspejle de aktuelle forhold i sproget og samfundet”, siger seniorredaktør Lars Trap-Jensen. “Og det gælder ikke kun ordforklaringer, men også eksempelvis citater og andre eksempler på sprogbrugen samt oplysninger om en betydnings stilleje, altså om den er fx ‘nedsættende’, ‘gammeldags’ eller ‘ufornet’”.

I denne opdatering er der foretaget 349 væsentlige revisioner af eksisterende opslagsord.

[Se hele listen over ord og udtryk i denne opdatering af Den Danske Ordbog.](#)

Usikker finansiering

Der er stadig ikke fundet en langtidssikret løsning på ordbogens finansiering. Som situationen ser ud nu, udløber Kulturministeriets andel af projektmidlerne med årets udgang, og efter 2023 står ordbogen helt uden finansiering.

“Situationen er uholdbar,” udtaler direktør Karen Skovgaard-Petersen. “For at kunne føre en kvalificeret offentlig samtale må vi være nogenlunde enige om hvad ordene betyder. Det er derfor vigtigt - ikke mindst for demokratiet og sammenhængskraften i samfundet - at borgerne kan slå

op og få opdaterede og evidensbaserede svar på de sproglige problemer de møder. Uden bevillingsmæssig sikkerhed er det svært at planlægge ret langt frem i tiden, og stopper den helt, vil vi hurtigt stå tilbage med en historisk ordbog snarere end en ordbog over moderne dansk.”

Den Danske Ordbog redigeres af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab. Opdateringen og arbejdet med at holde ordbogen ved lige er i 2022 blevet mulig med støtte fra Carlsbergfondet og Kulturministeriet.

Kontakt

Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Christians Brygge 1, 1219 København K

- Lars Trap-Jensen, ltj@dsl.dk, tlf.: 28 93 79 05
- Jonas Jensen, jj@dsl.dk, tlf.: 50 77 74 76
- Sammi Nimb, sn@dsl.dk, tlf.: 27 26 56 40
- Twitter: @DenDanskeOrdbog

Om Det Danske Sprog- og Litteraturselskab

- Direktør Karen Skovgaard-Petersen, ksp@dsl.dk, mobil: 29 62 46 95

Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Christians Brygge 1, 1219 København K. Det Danske Sprog- og Litteraturselskab udgiver og dokumenterer dansk sprog og litteratur fra de ældste tider til i dag – i bogform og på nettet. Sitet ordnet.dk, der bl.a. huser Den Danske Ordbog, er blandt DSL's bedst kendte resurser og optræder med 100.000 besøgende på hverdage stabilt på listen over Danmarks 125 mest velbesøgte hjemmesider.

Læs mere om DSL: dsl.dk.

Cykelrelaterede ord i Den Danske Ordbog

I denne opdatering:

bagbremse	bagskifter	bjergspurt	cykeltræning
have dagen	have diamanter i benene	etapegevinst	favorithold
forbremse	forskifter	fremvind	grimpeur
hjemmetræner	holdidræt	hometrainer	slå et hul
ideallinje	kædespray	lirens	ramme/møde muren
målby	pointspurt	spurtopgør	spurtsejr
startby	startforbud	toprytter	træningsløb
udholdenhedsidræt	udholdenhedssport	vindmodstand	

Allerede i Den Danske Ordbog – kender du dem?

bjergkeltstart bjergtrøje cykelcross derny

forårsklassiker	friløb	gedebukkestyr	gruppetto
hjelperykker	holdtidskørsel	kadence	keirin
klampe	klikpedal	klinge	krankleje
omnium	paradekørsel	pladehjul	prolog
pyramideinterval	ryttergård	soignør	tempokørsel
tidskørsel	tåclips	udskilningsløb	vandbærer

Eksempler

Nye ord:

begrønne, fleksbolig, førsteverdensproblem, genforvildning, livestream, stumpebluse, vaccinator, vådsliber

Nye faste udtryk:

amerikansk ribbegøle, de lange knives nat, OK, boomer, kulturel appropriation, tage action på, vild natur

Nye betydninger

bruger - adgang til en onlinetjeneste

format - måde hvorpå en computerfil er struktureret

keeper - nogen eller noget der er værd at holde fast i

classicist - ekspert i den klassiske oldtid

moderere - styre en debat el.lign.

ægte - (som adverbium) i høj grad

Ændrede betydninger:

familie - kan også bruges hvor der kun er én forælder eller ét barn

■ før: gruppe af personer bestående af et forældrepar og deres børn

■ nu: gruppe der består af én eller to forældre og ét eller flere børn

medmor - bruges bredere end i juridisk sprog

■ før: kvinde der er juridisk, men ikke biologisk forælder til et barn i et lesbisk parforhold

■ nu: kvinde der i praksis, men ikke i biologisk henseende er forælder til et barn, typisk i et homoseksuelt parforhold eller en regnbuefamilie

porto - ikke kun frimærker

■ før: afgift som betales for en postforsendelses befordring fra afsender til modtager - forudbetales oftest ved køb af frimærker som afsenderen selv klæber på forsendelsen

■ nu: afgift som betales for en postforsendelses befordring fra afsender til modtager - forudbetales oftest ved køb af frimærker, en kode eller en label som afsenderen sætter på forsendelsen

[Se hele listen over ord og udtryk i denne opdatering af Den Danske Ordbog.](#)

Illustrationer

DET DANSKE
SPROG- OG
LITTERATURSELSKAB

dsl.dk/presse/billeder/dsl_sort.png

DET DANSKE
SPROG- OG
LITTERATURSELSKAB

dsl.dk/presse/billeder/dsl_blaa.png